

žalovaného vyvolaly »pohoršení« u lidí ve vozu sedících, čímž se nedostává patřičného rozboru náležitosti zákonem předpokládané, že tu musí jíti o takový výrok, jenž může snížit vážnost republiky aneb ohrozit obecný mír v republice.

Čís. 2773.

Subjektivní skutková podstata zločinu podle § 209 tr. zák. předpokládá, že pachatel učinil udání u vrchnosti proti lepšímu svému vědomí; pachatel musí způsobem každou pochybnost vylučujícím vědět, že obvinění jest nepravdivé; nestačí pouhé dohady, domněnky, že by mohlo býti nepravdivé; nestačí, že opomenul přesvědčiti se předem náležitě o pravdivosti obvinění; takové lehkomyšlné jednání spadá pod ustanovení § 487 tr. zák.; při tomto přestupku vychází zákon z domněnky nepravdivosti obvinění a ukládá obžalovanému povinnost dokázat pravdivost obvinění, kdežto při onom zločinu padá důkazní břemeno na obžalobu.

(Rozh. ze dne 10. května 1927, Zm II 109/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku zemského jakožto nalézacího soudu v Brně ze dne 27. ledna 1927, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem utržení na cti ve smyslu §u 209 tr. zák., zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu jako zmatečný a věc vrátil nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl, mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmateční stížnosti obžalovaného, dovolávající se číselně důvodů zmatečnosti čís. 4, 5 a 9 a) a 10 §u 281 tr. ř., nelze upřítí oprávnění. Již po stránce formální nehoví úprava rozsudkových důvodů předpisům zákona, omezujíc se na téměř doslovné opakování důvodů spisu obžalovacího co do skutkového děje, na jehož konci pak soud připojuje poznámku, že »těmito zjištěnými činy je prokázáno, že obžalovaný věděl, že to, co píše je nepravdivé«. Ke skutkové podstatě zločinu podle § 209 tr. zák. se vyhledává ve směru objektivním, by pachatel udal určitou osobu, u vrchnosti pro zločin na ni vymyšlený, — to jest v souzeném případě pro zločin, který výkonným orgánem H-em vůbec spáchán nebyl; a ve směru subjektivním vědomí, znalost obžalovaného, že obviněná osoba — H. — jí za vinu daných zločinů skutečně nespáchala. Udání u vrchnosti musí se tedy státi proti lepšímu vědomí pachatelovu; týž musí způsobem každou pochybnost vylučujícím vědět, že obvinění jest nepravdivé; nestačí pouhé dohady, domněnky jeho, že by mohlo býti nepravdivým; nestačí též, že opomenul přesvědčiti se předem náležitě o pravdivosti obvinění, ježto takové jednání poukazuje k udání lehkomyšlnému, naplňujícímu toliko skutkovou podstatu přestupku proti bezpečnosti cti ve smyslu §u 487 tr. zák. Právě v tomto směru jsou v konečných závěrech rozsudečných jisté úvahy, poukazující k právně mylnému pojmání subjektivní stránky soudem nalézacím. Rozsudek

uvádí, že z toho, co B. povídal stěžovateli, týž ještě nemohl vyvoditi, že »udání je pravdivé«, toto takřka »negativní« zjištění není rozhodným pro skutkovou podstatu zločinu podle §u 209 tr. zák.; nesejde na tom, že pachatel nevěděl, zdali jeho udání je pravdivé; nenáleží obžalovanému důkaz pravdivosti jím vysloveného obvinění, nýbrž musí býti prokázáno výsledky průvodního řízení způsobem každou pochybnost vylučujícím, že obžalovaný »věděl, že udání je nepravdivé«; soud tu zjevně nepostřehuje důležitého rozdílu mezi zločinem podle §u 209 tr. zák. a přestupkem ve smyslu §u 487 tr. zák.; při tomto přestupku vychází zákon totiž z domněnky nepravdivosti projeveného obvinění a ukládá obžalovanému povinnost k důkazu o pravdivosti obvinění, kdežto při zločinu utržení na cti se má věc právě opáčně, ježto břemeno důkazu padá na obžalobu. Zjevně mylným jest dále, pokud soud v těsné spojitosti s onou větou opírá odsuzující výrok o úvahu, že »obžalovaný snadno mohl napřed, než udání učinil, o jeho pravdivosti se přesvědčiti, a že neučinil tak proto, poněvadž nechtěl míti udání vyvráceno.« Ani těmito úvahami nezjišťuje soud, že obžalovaný věděl, že udání je nepravdivé, a přes to proti lepšímu vědomí je učinil: tyto vývody poukazují pouze k tomu, že vůbec nevěděl přesně, zda obvinění jsou pravdivá, čili nic, nýbrž že měl v této příčině nanejvýše pouze pochybnosti o jejich správnosti a že, nepřesvědčiv se předem o jejich pravdivosti — správněji řečeno »nepravdivosti« — věc bez patřičného šetření ihned udal vrchnosti. V těchto vývodech bylo by lze spatřovati pouze zjištění hrubé svévole a lehkomyšlnosti, avšak subjektivní znaky zločinu utržení na cti, jak shora byly rozebrány, takovýmto jednáním naplněny ještě nejsou. Jest tedy i ve směru hmotněprávním zmateční stížnost obžalovaného odůvodněna, pokud se dovolává důvodu zmatečnosti čís. 9 a) §u 281 tr. ř.; bylo proto zmateční stížnosti vyhověti; za podmínek §u 5 nov. k trestnímu řádu napadený rozsudek zrušiti jako zmatečný v celém rozsahu již v zasedání neveřejném a uznati dále, jak se stalo.

Čís. 2774.

Za svědeckou výpověď ve smyslu § 199 a) tr. zák. nelze pokládati výpověď osoby, již měl vyslyšající soudce příčinu pokládati za podezřelou z účasti na trestném činu, o němž byla vyslyšána, cítila-li se při výslechu subjektivně Obviněnou; pro posouzení, zda tomu tak, jest rozhodným úmysl, v jakém výpověď učinila; pod ustanovení § 199 a) tr. zák. nespadá její křivá výpověď jen tehdy, chtěla-li jí pomoci výhradně sobě samé.

Ustanovení § 153 tr. ř. neukládá soudu povinnost, by se předem dotazoval svědka ve směrech v §u 153 tr. ř. naznačených, nýbrž je to podle důležitosti případu zůstaveno soudcovskému uvážení; nedbání předpisu § 153 tr. ř. není ohroženo zmatečností (čís. 3 § 281 tr. ř.).

(Rozh. ze dne 12. května 1927, Zm I 423/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku krajského soudu v Hoře